

Ålands landskapsregering
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2020/619
Katarina Halme-Wiklund

Kontaktperson
Jonna Varsa, barnkonventionsansvarig
Lotta Angergård, vik verksamhetsledare

Ärende: **Remissvar gällande ämnesdel omgivningskunskap**

Rädda Barnen är politiskt och religiöst obundna och har barnkonventionen som grund i allt vårt arbete. Vårt uppdrag som barnrättsorganisation vid yttranden och i remissvar är att sätta fokus på barn och barns rättigheter. Enligt barnkonventionen är alla under 18 år barn.

I Rädda Barnens remissvar gällande ämnesdel omgivningskunskap har vi tagit in skrivningar från den nordiska barnresolutionen, som togs fram i nordiskt barnforum i Köpenhamn av tio åländska ungdomar tillsammans med ett sextiototal ungdomar från de nordiska länderna och autonomierna. Den nordiska barnresolutionen finns här: https://www.ombudsman.ax/sites/default/files/attachments/article/s_final_childrens_resolution.pdf

Läroämnets övergripande syfte

Vi välkomnar skrivningen att eleven får "utveckla en grunduppfattning om hur närsamhället är uppbyggt och elevens egen roll i samhället samt träna praktiska samhällsfärdigheter." Vi rekommenderar att det tydliggörs att eleven får utveckla praktisk förståelse för barns rätt till delaktighet i skolan och närsamhället här och nu.

Barns rättigheter

Rädda Barnen välkomnar skrivningar om att eleverna får utveckla förståelse för barns rättigheter och trygga relationer (åk 1-2) och förståelse för demokrati och barnkonventionen (åk 3-4) i omgivningskunskap. Alla barn har rätt att lära känna sina rättigheter och Åland har en tydlig skyldighet enligt barnkonventionen (artikel 42) att se till att det blir verkligheten. Vi rekommenderar att gällande kriterier för vitsordet används samma kriterier som gäller om brand och olyckor: "Kunskap om barns rättigheter är vardagskompetens som varje elev har rätt att få samma förståelse för."

Undervisningsmål för åk 1-2 är att "Introducera eleven till delar av barnkonventionen och upplysa om trygga relationer och integritet." Vi rekommenderar att "Eleven känner till rätten till kroppslig integritet" skrivs också under lärandemål och kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2. Vi rekommenderar att skolorna tar del av Rädda Barnens skolmaterial Stopp! Min kropp!: <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/stopp-min-kropp/>

Vi rekommenderar att det tydliggörs enligt rekommendationen i den nordiska barnresolutionen att olika undervisningsmetoder, så som temaveckor, och diskussioner används i skolan vid utbildning om barns rättigheter:

”För att se till att vi barn blir fullt engagerade bör olika undervisningsmetoder och diskussioner användas i skolan vid utbildning om barns rättigheter. Temaveckor, valfria ämnen eller månadsvisa lektioner med olika infallsvinklar kan tillämpas för intensivundervisning om barns rättigheter. I skolor kan också information om rättigheter finnas synlig i det sammanhang de är aktuella, till exempel information om hälsa i kafeterian.”

För att eleven får utveckla förståelse för demokrati och barns rätt att bli hörd i alla frågor som rör dem rekommenderar vi att det skrivs att skolorna ska samarbeta med lokala beslutsfattare och andra makthavare, så som rekommenderas också i den nordiska barnresolutionen:

”Politiker besöker våra skolor och föreningar där barnen tillbringar sin tid. När de är på besök kan de fråga barnen vad de tycker om och behöver.”

Mobbning och respekten för sig själv och andra

Undervisningsmål för åk 1-2 är att: ”Uppmärksamma eleven på mobbningsens olika former och informera eleven om arbetsgången i antimobbningsarbete” och att ”Skapa tillfällen för eleven att öva sin förmåga att samarbeta och utveckla sina socialafärdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra” och vi rekommenderar att det finns tydligare undervisningsmål kring mobbning, medmänsklighet och respekten för sig själv och andra också för åk 3-4. Enligt rekommendationen i den nordiska barnresolutionen: *”I skolan behöver barn och lärare prata mer om mobbning och hitta sätt att förhindra den.”* Enlig artikel 29 i barnkonventionen ska alla barn få lära sig i skolan hur man lever i fred med andra människor. Skolan ska utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga samt utveckla respekt för mänskliga rättigheter.

Undervisningsmål kring hållbar utveckling för åk 3-4 verkar fokusera på miljövård och miljöhot och vi rekommenderar tydligare skrivningar kring social hållbarhet och elevens egna ansvaret.

Ungdomarna på Rädda Barnens ungdomskaffe för inflyttade lyfte fram behovet av att eleverna får utveckla förståelse för människor som flyttar till Åland: *”Vi kunde ha lektioner där vi pratar om att vara invandrare. Lärare kan förklara hur eleverna kan göra och vara mot den nya eleven. Förstå varför en person flyttar”.*

Kommentar från ungdomar på Regnbågsfika (augusti 2020) om HBTQIA-frågor i skolan: *”Barnen måste få lära sig i tidig ålder att det är okej och normalt att vara HBTQIA.”*

Rädda Barnen finns som resurs i arbetet med barnkonventionen och dess implementering på Åland.

Mariehamn den 5 september 2020

Lotta Angergård
Vik. verksamhetsledare

Jonna Varsa
Barnkonventionsansvarig